

Absztrakt szövege (maximum 1 oldal):

A toldalékolás, specifikusabban szabályos és rendhagyó ragozás elkülönülésének vizsgálata alapvető jelentőségű lehet a nyelvfeldolgozás kognitív mechanizmusainak megértésében. Az észlelésben és beszédprodukciónban megjelenő viselkedéses különbségek régóta a pszicholingvisztikai kutatások fókuszában állnak.

Korábbi vizsgálatok bár kimutatták, hogy a magyar nyelvben a rendhagyó névszótövek ragozása több hibával és lassabban történik, de felmerül, hogy a különböző rendhagyónak tekintett tőtípusok nem homogének, hanem bizonyos alakok képesek szabályossá válni. Jelen kutatás ezért arra a feltételezésre irányul, hogy a magyar rendhagyó névszói csoportok ragozása nem egységes, hanem a típusok különböző morfo-fonológiai transzformációk mentén eltérnek egymástól a produkcióban.

Jelen viselkedéses kísérletben 26 magyar anyanyelvű felnőtt vett részt (átlagéletkor: 21,3 év, szórás: 1,32), akiknek a képernyőn megjelenő 140 rendhagyó és 140 illesztett, szabályos névszótövet kellett hangosan többes számban ragozniuk. A rendhagyó névszótöveket egy előzetesen kidolgozott kognitív komputációs keretrendszer szerint különböző kategóriákba osztottam. Kimeneti változóként a verbális reakcióidő és az elvárt válaszpontosság került rögzítésre, majd a csoportösszehasonlításokat 2x7-es ANCOVA-val végeztem el.

Az eredmények arra engednek következtetni, hogy nem minden rendhagyónak tekintett csoport különbözött a szabályosaktól, valamint az elvárt sikeresség és a reakcióidő tekintetében szignifikáns különbségek voltak egyes rendhagyó típusok között. Az előzetes elméleti feltételezéseket kiegészítve azt mondhatjuk, hogy egy bizonyos morfo-fonológiai komplexitás alatt a különböző ragozási paradigmák képesek szabály-alapúan viselkedni az agglutináló magyar nyelvben. A vizsgálat így egy elemi kognitív tudományi kérdés megvitatásához ad új szempontokat. Az eredmények pedig hozzájárulhatnak a magyar/agglutináló (rendhagyó) ragozás kognitív mechanizmusainak jobb megértéséhez, valamint további érveket szolgáltathatnak amellett, hogy a morfo-fonológiai szabályok fontos szerepet játszhatnak a toldalékolásban, ami érdekes szempontokat adhat az anyanyelv és gondolkodás kapcsolatának jövőbeli vizsgálatához.